

Fita a fita, el relat d'una experiència compartida. Una altra perspectiva del turisme cultural

JOAN CARLES PALOS NADAL¹

*Periodista i promotor cultural
Impulsor de Fita a Fita –serveis culturals i pedagògics–*

Resum

La nova perspectiva del turisme en general i, més en concret, del turisme cultural es fonamenta precisament en el valor de l'experiència, compartida en companyia d'altres persones i guiada per un expert. Fita a Fita és una empresa dedicada a activitats educatives i a itineraris culturals que, des del 2013, es dedica a generar i viure experiències al voltant de l'excursionisme en família.

Paraules clau: Fita a Fita, turisme familiar, turisme local, excursionisme, turisme cultural, Mallorca

Abstract

The new perspective of tourism and, more specifically, of cultural tourism is based precisely on the value of the experience shared in the company of others and guided by an expert. Fita a Fita, which literally means “from cairn to cairn”, is a company dedicated to educational activities and cultural itineraries which, from 2013, has generated experiences related to family hiking.

Keywords: Fita a Fita, family tourism, local tourism, hiking, cultural tourism, Majorca

Viure i compartir experiències, aquest és el valor afegit de la vida; i de l'excursionisme també. Seguim fites i posem fites. Seguim les fites, perquè són l'aprenentatge d'una experiència compartida. Posem fites, perquè generem una experiència que volem compartir.

A partir d'aquest principi, vaig començar a construir el projecte “Fita a Fita –serveis culturals i pedagògics–”, una iniciativa que vaig posar en marxa el 2013 amb l'objectiu inicial de generar i viure experiències al voltant del senderisme, i viure-les sobretot en família. Mares, pares i els seus fills; i de vegades, fins i tot, padrines, padrins i néts.

¹ Llicenciat en Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. Ha treballat com a periodista en diversos mitjans de comunicació (IB3, TVE, Antena 3, Última Hora, etc.). Actualment és Director General de Comunicació a l'Ajuntament de Palma.

Perquè sovint les diferents generacions necessitem caminar juntes de la mà i esquinçar soles de sabata trescant el territori, amb l'objectiu de conèixer-lo i estimar-lo encara més. I així és com Fita a Fita –serveis culturals i pedagògics– va anar construint una marca genuïna al seu voltant, gràcies al suport i companyia de nombroses famílies que volgueren assaborir el paisatge cultural de Mallorca d'una manera diferent.

«No ho dubteu, així a la muntanya com a la vida!»

La nova perspectiva del turisme en general i, més en concret, del turisme cultural es fonamenta precisament en el valor de l'experiència, compartida en companyia d'altres persones i guiada per un expert. I així ho he après dels meus grans mestres en aquest ofici: de l'historiador i investigador Gaspar Valero i Martí, precursor del senderisme cultural per la Serra de Tramuntana a través del Grup Excursionista de Mallorca (GEM), primer, i de la seva pròpia empresa Segall, després; i del filòleg, escriptor, investigador i promotor cultural, Tomàs Vibot Railakari, que també va ser membre actiu del GEM.

Es tracta d'aprendre i ensenyar a rellegir l'entorn –natural i urbà– que ens envolta, sovint marginat per quotidià; però que amaga in comptables tresors que, una vegada redescoberts, ens han de permetre veure i entendre la realitat d'una altra manera. Ramon Llull (1232-1316) ens contava a través dels seus versos que contemplar la naturalesa li feia sentir «tal dolçor al cor com mai no l'havia sentida abans». Caminem per la muntanya o pel pla, per ciutats o pobles, allò que realment importa és posar els nostres cinc sentits a prova i fer-los servir de motor d'aquesta experiència.

«Per la muntanya s'hi ha d'anar amb amor, respecte, i molt de seny»

Aquesta és la màxima amb la que he caminat sempre per la vida, i sobretot per la muntanya. La vaig aprendre del meu pare i l'he intentat transmetre a tothom qui ha caminat al meu costat. I així, amb amor, seny i molt de respecte, és com hem d'afrontar cadascuna de les nostres accions, a la vida i a la muntanya.

D'alguna manera, allò que cerquem aquells que ens agrada difondre els valors naturals, cultural i etnològics de la nostra terra és posar en valor tot allò que és i representa, els nostres trets identitaris lligats a la terra. La Serra de Tramuntana és Patrimoni de la Humanitat, i això té una significació molt especial: tots tenim el dret de gaudir-ne, però també l'obligació de tenir-ne cura. I aquesta idea l'hem de fer extensible a tot el territori insular. Amb independència de qui en sigui el seu titular, l'excursionisme ha de ser una pràctica sostenible i respectuosa amb l'entorn natural i el patrimoni històric de Mallorca.

Els nostres sentits: la millor TDT del món

Perquè anar d'excursió és molt més que una pràctica esportiva en el medi natural, hem d'aprendre a valorar l'experiència i el coneixement que ens aporta el caminar per la muntanya, o per qualsevol dels itineraris que transiten pels racons infinits de Mallorca.

I precisament, perquè els sentits ens connecten les 24 hores del dia amb la realitat que ens envolta, ens informen d'ella i de tot el que passa, hem de saber que no hi ha millor TDT al món que els nostres propis sentits. Gust, tacte, olfacte, oïda i vista, cinc canals d'informació en obert i gratuïts que hem d'aprendre a valorar, i que ben usats ens poden fer més i millor persones.

Conèixer és estimar. Perquè el coneixement ens acosta a l'altra costat de la nostra persona, a la realitat física o humana que tenim al nostre davant. Ens dona confiança i seguretat. La passió per la muntanya, com amb tantes altres coses de les nostres vides, sorgeix d'aquest procés intens de contacte i aprenentatge recíproc, que ens obre els ulls i la ment. Perquè si alguna cosa no es coneix no es pot estimar.

I això és el que sempre he volgut transmetre a través de *Fita a Fita* –serveis culturals i pedagògics–: oferir l'instrument a través del qual les persones, grans i petites, poguessin conèixer i estimar –encara més!– el nostre territori. En definitiva, acompanyar les famílies en una aventura que mai no oblidaran, perquè a *Fita a Fita* la vivim i compartim amb molta passió.

Viure i comunicar experiències

Les xarxes socials ens han permès compartir en un món cada cop més globalitzat tot tipus d'experiències viscudes, i comunicar-les d'immediat en els 140 caràcters d'una piulada de Twitter, sobre el mur del nostre perfil de Facebook o, senzillament, resumit en una instantània a Instagram, entre d'altres opcions.

El turisme s'ha globalitzat i les experiències dels visitants es retransmeten a temps real a través de les xarxes. Això ens ha de fer pensar i prendre consciència de la importància d'allò que fem els promotors culturals; és igual si treballem amb residents o turistes. No n'hi ha abastament en contar les coses, amb rigor i respecte, les hem de fer sentir.

«Apassiona't i apassionaràs!»

La necessitat de vehicular l'interès creixent de les persones –residents, famílies, escoles, turistes i col·lectius diversos– interessades a fer activitats i sortides de caire cultural ens ha dut a obrir un camí ample i de traçat complex.

Conèixer els pobles de Mallorca; visitar Palma des d'una perspectiva patrimonial, historicista i llegendària; redescobrir per la passa i la mirada la perspectiva d'un excursionisme cultural; lligar literatura i paisatge, o com assaborir l'entorn a través de la paraula escrita; conèixer els escenaris dels principals fets històrics i llegendaris a través de les rutes i excursions *amb encant* són, entre molts d'altres, els continguts que atrauen l'atenció dels nostres clients.

En la majoria dels casos, aquells que ens dediquem a la difusió cultural –a l'àmbit familiar i escolar, en el meu cas– mai no farem un ou de dos vermells, tampoc no és la nostra intenció; ens conformem en posar en valor tot allò que constitueix el nostre entorn i que sovint no hi pensem atenció; fixar l'atenció de la gent i que hi passin gust.

Ja ho deia l'Arxiduc Lluís Salvador (1847-1915), «no hi ha llibre més instructiu ni d'estampes més hermoses com la senzilla observació de la naturalesa». Aquest “príncep, científic i viatger” que habità Mallorca la segona meitat del segle XIX i el primers anys del segle XX fou un promotor del senderisme il·lustrat.

Des del seu *gran Miramar*, i amb l'hostatgeria de Ca Madó Pilla, com a punt de referència i trobada pels que acudien a visitar aquelles terres, ens oferí el marc ideal per anar configurant el paisatge amb la nostra pròpia mirada. Una mirada guiada pel nostre propi cor i situada des

de la perspectiva del nombrós catàleg de camins i miradors que ens deixà l'Arxiduc sobre el bast territori del seu *Miramar arxiducal*'.

Des de Fita a Fita i a través del seu producte "Excursions amb encant per a famílies" hem anat treballant i desenvolupant tots aquests conceptes. També ho hem fet a les sortides escolars. Perquè estic convençut que guiar la gent per la muntanya, pels pobles o per Palma és molt més que ensenyar-los un camí; és oferir-los el camí com una experiència en sí mateix.

Ja sabem que l'experiència de cada persona, de cada turista, és única i irreplicable. Cadascun de nosaltres viu d'una manera diferent el seu propi viatge o activitat. Però, què fem amb aquest oceà de sensacions on sovint ens submergim durant el nostre particular i molt personal procés? Processar-ho a través d'aquesta meravellosa TDT que ens donen els sentits, cinc canals en obert i gratuïts directament al món.

Des del seu inici, l'octubre de 2013, Fita a Fita –serveis culturals i pedagògics– ha anat configurant el relat d'una experiència compartida, a la muntanya com a la vida. I aquesta crec que és, des de la meua modesta posició, l'altra perspectiva del turisme cultural.